

Vraag en antwoord, digitale bijeenkomst Dursum Eilaun

Samen met inwoners werkt de gemeente sinds het voorjaar van 2020 aan het project Dursum Eilaun: hoe maken we van Schiermonnikoog een duurzaam eiland? We vertaalden de inspiratie, meningen en visies van eilanders naar een aantal mogelijkheden die de mogelijke route naar een Dursum Eilaun beschrijven.

Op 2 december organiseerden we hierover een digitale bijeenkomst. De [uitzending](#) kunt u via ons youtubekanaal terugkijken. Voorafgaand en tijdens de uitzending zijn online verschillende vragen gesteld. De antwoorden op die vragen staan hieronder.

1. Er wordt behoorlijk ingezet op de warmtepomp voor de individuele warmtevraag van woningen gebouwd na 1990.

Vraag

Is er ooit een berekening gemaakt wat de gevolgen zijn voor de totale belasting van het stroomnet en de maximum belasting van de wadkabel?

Antwoord

Op hoofdlijnen zijn de getallen berekend. De netbeheerder kijkt als belanghebbende ook mee met de projectgroep. De huidige plannen zijn echter nog niet concreet genoeg om een volledige capaciteitsberekening te doen. Verder onderzoek is nodig om de effecten van individuele warmtepompen als mogelijke oplossing voor het aardgasvrij maken van de woningen op de elektriciteitsbalans van Schiermonnikoog te kunnen inschatten. Daarbij is het niet alleen belangrijk om inzicht te krijgen in de extra elektriciteitsvraag, maar ook in de balans tussen de vraag en de productie van elektriciteit. Het onderzoeken van opslag van energie speelt daarbij een belangrijke rol, juist vanwege de beperkte capaciteit van de wadkabel.

Vraag

Is er onderzoek gedaan naar de gevolgen van de grootschalige toepassing van de warmtepomp voor de geluidsbelasting met name laag frequente geluid (bromtoon)? Het gaat dan om tientallen warmtepompen in een wijk, die gelijktijdig actief zijn tijdens de nachtelijke uren.

Antwoord

Binnen dit project niet. Er zijn wel algemene, landelijke onderzoeken beschikbaar. Daarom zullen gemeenten in hun bestemmingsplannen nu ook rekening houden met het cumulatieve geluid van verschillende warmtepompen. En toetsen of dat geluid een onaanvaardbaar woon- en leefklimaat veroorzaakt.

2. Het PAW project in Nieuw Dokkum

Vraag

De gasleidingen in de wijk blijven gehandhaafd tot in de meterkast van de woning?

Antwoord

Op dit moment kunnen gasleidingen niet zondermeer verwijderd worden. De nationale overheid werkt aan nieuwe regelgeving zodat dit wel mogelijk wordt. De verdere verkenning moet uitwijzen of de gasleidingen op het eiland in de toekomst gehandhaafd worden.

Vraag

De ontwikkelingen met waterstofgas gaan snel, houdt men er in het project rekening mee dat waterstofgas mogelijk vóór 2030 in een pilotproject Schiermonnikoog kan voorzien, met name voor de oude dorpskern?

Antwoord

In de technische bijlage, behorende bij het rapport Dursum eilaan, op pagina 20 worden de kansen voor waterstof toegelicht:

Waterstof is een energiedrager. Daarmee wordt bedoeld dat er energie zit in waterstof. Waterstof moet worden gemaakt want het komt van nature niet in een bruikbare (zuivere) vorm voor. Het is dan ook geen energiebron zoals bijvoorbeeld aardgas, de zon of de wind. Om waterstof te verkrijgen is energie nodig. Afhankelijk van de productiemethode kan grijze, blauwe of groene waterstof worden gemaakt. Grijze waterstof wordt gemaakt met fossiele brandstoffen. In het productieproces voor grijze waterstof wordt aardgas gekraakt. In dit proces splitst de aardgasmolecuul (CH₄) in waterstof (H₂) én CO₂. De CO₂ wordt uitgestoten in de atmosfeer. Wanneer bij deze productiemethode de CO₂ wordt afgevangen en opgeslagen (CCS), dan wordt gesproken over blauwe waterstof. De afvang van CO₂ kost extra energie. Groene waterstof wordt vooral geproduceerd door middel van elektrolyse. In dit proces wordt water (H₂O) door middel van elektriciteit omgezet in waterstof (H₂) en zuurstof (O₂). Elektrolyse heeft momenteel een rendement van 65 tot 95%. Door duurzaam opgewekte stroom te gebruiken voor de productie van groene waterstof is deze methode compleet CO₂ vrij.

In een scenario waarbij veel windparken in de Noordzee worden gerealiseerd, zal in 2050 naar schatting hooguit 20% van de Nederlandse huishoudens van groene waterstof kunnen worden voorzien, omdat ook andere sectoren groene waterstof zullen gaan gebruiken. Er is dus landelijk onvoldoende duurzame waterstof beschikbaar om op de langere termijn geheel op duurzame waterstof over te schakelen (CE Delft, 2020).

Experts geven vaak aan dat het 'zonde' is om waterstof te gebruiken voor de relatief lage temperatuur die nodig is voor verwarming. Er wordt daarom vaak benoemd dat de waterstof die beschikbaar is of beschikbaar komt, eerst moet worden ingezet in de industrie, chemie en de mobiliteitssector en daarna pas in de gebouwde omgeving. Ook de Rijksoverheid stuurt hierop aan: in een brief aan gemeenten (van 12 januari 2021) heeft het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aangegeven dat waterstof (en groen gas) zeker tot 2030 geen significante rol zal spelen in de verduurzaming van de gebouwde omgeving. Als er dan toch waterstof overblijft na 2030, dan zal dit waarschijnlijk alleen in gebouwen worden ingezet waar geen alternatieve verwarming mogelijk is.

Op lokale schaal wordt – bijvoorbeeld door energiecoöperaties – steeds vaker gedacht aan het realiseren van een waterstofinstallatie om zo de gebouwde omgeving te voorzien van waterstof. Deze lokale initiatieven kunnen inspiratie putten of misschien zelfs meeliften met onderzoeken in de 'Greendeal H₂-wijken'. Uit de onderzoeken blijkt dat voor de praktische uitrol van waterstof nog veel geregeld moet worden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de prijsstelling van waterstof, eigendom van waterstof en andere financiële en juridische (markt)orderingsvraagstukken. Hierop wachten past niet bij de ambitie van gemeente Schiermonnikoog om nu stappen te zetten.

3. Isolatie van woningen

Vraag

De grootste winst en het fors terugbrengen van het aardgasverbruik wordt bereikt met het isoleren van bestaande woningen.

Vraag

Is het juist dat er eerst wordt ingezet op isolatie van woningen en pas daarna gekeken wordt of de voorlopige handhaving van de gasaansluiting (HR cv) een andere warmteafgifte systeem aan de orde is.

Antwoord

Dit is inderdaad de juiste volgorde. Over een isolatie programma neemt de gemeente de komende tijd een besluit.

4. Warm water Vlieland

Vraag

Is het projectteam op de hoogte van het zonnecollectoren (warm water opslag in bassin) project op Vlieland en zo ja krijgt dit grotere aandacht voor toepassing op Schiermonnikoog

Antwoord

Het project is bekend. Of en hoe er verder aandacht wordt gegeven aan deze oplossing hangt van de gemeentelijke besluiten af.

5. Tijdspad

Vraag

Hoe verhouden de plannen rondom Dursum Eilaun zich tot de landelijke doelstelling uit het Klimaatakkoord? 'In 2050 energievoorziening helemaal duurzaam en CO₂ neutraal'. Geen van de Dursum Eilaun scenario's komen in de buurt van de landelijke doelstellingen uit het Klimaatakkoord.

Antwoord

De scenario's zoals deze zijn omschreven in het eindrapport zijn gebaseerd op een CO₂ reductie in 2030 ten opzichte van 1990 en volgen de landelijke doelstellingen. De doorkijk naar 2050 zal in de toekomst nog gemaakt moeten worden.

Naschrift: in het recente regeerakkoord wordt de nationale doelstelling aangescherpt tot 60% CO₂-emissiereductie in 2030 ten opzichte van 1990. Als Schiermonnikoog gelijke tred wil houden met het nationale doel zal dit een nog grotere inspanning vergen.

Vraag

Wat is het tijdspad van Dursum Eilaun?

Antwoord

In de eerste helft van 2020 zijn we gestart. De tweede fase willen we in december 2021 afronden. Een deel van de gevonden resultaten uit het rapport zullen door de gemeente direct worden opgestart, zoals het ontwerpen van een isolatie- en besparingsprogramma. Over andere onderwerpen, bijvoorbeeld de grootschalige opwek van energie, zullen we het gesprek nader aan moeten gaan. Dit willen we vanaf het voorjaar van 2022 doen.

6. Samenwerkende Wadden

Vraag

Is er een samenwerkingsverband van de 5 Waddeneilanden om de energie- en duurzaamheidsdoelstellingen, waarin kennis en ervaring worden uitgewisseld en eventuele schaalgrootte-voordelen kunnen worden behaald? (Gezamenlijke inkoop zonnepanelen, gezamenlijke inkoop groene energie, studie naar b.v. getijstroom-energie ...)

Antwoord

Er is inderdaad sprake van een samenwerking tussen de Waddeneilanden. Hierin worden kennis en ervaringen gedeeld, als ook gezamenlijke energiestudies georganiseerd. Binnen de eigen gemeentelijke organisatie wordt er door de gezamenlijke Wadden bijvoorbeeld al op veel terreinen gezamenlijk ingekocht. En waar mogelijk doen we dit groen en fair. Daarnaast koopt de gemeente Schiermonnikoog, groene stroom in van het zonnepark Ameland.

7. Windenergie en Samsø

Vraag

Hoe gaat men op Samsø om met het aspect van de verstoring van vogels? En wat leert ons dat op Schiermonnikoog?

Antwoord

Er is tijdens het werkbezoek aan Samsø een bezoek gebracht aan een enkele molen op land. De schade en verstoring van vogels is kort besproken. De ervaring op Samsø is dat er ogenschijnlijk weinig nevenschade van de molens is. We hebben geen inzage in ecologische rapporten die wellicht gemaakt zijn. De situatie op Schiermonnikoog is, gezien de functie van de Waddenzee, mogelijk anders. Een van de aanbevelingen uit het rapport Dursum Eilaun is om de productie van wind op het eiland nader te onderzoeken. Vogelverstoring zal daarin een prominente rol in spelen.

8. Beschermd dorpsgezicht en zonnepanelen.

Vraag

In gesprek met de gemeente over het plaatsen van zonnepanelen op woning en in de tuin blijkt dat: a. zonnepanelen op het dak niet zichtbaar mogen zijn vanaf straatniveau en b. in de tuin zijn geen zonnepanelen toegestaan. Dit beleid lijkt mij - afgezet tegen de ambities van Dursum Eilaun - moeilijk houdbaar. Graag hierop uw visie.

Antwoord

Op dit moment gelden er restricties in het beschermde dorpsgezicht ten aanzien van de opwek van energie. Deze restricties zijn deels landelijk bepaald en deels worden deze door de gemeente vastgesteld. De regels in het beschermd dorpsgezicht zullen ook zeker nogmaals tegen het licht worden gehouden om te zoeken naar mogelijkheden, zonder afbreuk te doen aan het historisch aanzicht van het dorp.

9. Getijden-energie

Vraag

In hoeverre is ooit onderzocht hoe eb en vloed gebruikt kunnen worden voor de opwekking van energie?

Antwoord

In deze verkenning is getijdenenergie niet meegenomen. Er zijn meerdere studies over de opwekking van energie uit zeeën en oceanen. Getijdenverschillen dienen groot, of stromingssnelheden hoog te zijn om een project rendabel te maken. In het waddengebied is het verschil in eb en vloed relatief beperkt. En de stromingssnelheid rondom Schiermonnikoog is niet hoog genoeg. In het vervolg kan de optie eventueel nader worden onderzocht.

10. Zonne-energie

Vraag

Waarom investeren we het geld voor zonne-energie wat we in Nederland uitgeven niet in een land waar de zon opbrengst veel hoger is?

Antwoord

Een van de principes waar we samen met inwoners die deelnamen aan de charrettes op uitgekomen zijn is dat we onze eigen verantwoordelijkheid nemen als het gaat om het opwekken van energie. Zonne-energie is ook in Nederland erg rendabel.